

Sloboda izražavanja – presude Evropskog suda za ljudska prava

Bilten XL: PREGLED PRESUDA IZ SEPTEMBRA 2014.

6 oktobar 2014.

Tokom avgusta Evropski sud za ljudska prava nije odlučivao o predstavkama. U septembru, Sud je donio presude u sljedeća dva povezana slučaja koji su se odnosili na slobodu izražavanja u Mađarskoj:

- ***Szél i drugi protiv Mađarske i Karácsony i drugi protiv Mađarske*** (predstavke br. 44357/13 i 42461/13), 16. septembar 2014: novčanim kažnjavanjem opozicionih poslanika zbog simboličnih protesta za vrijeme zasijedanja parlamenta povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja;

Osim toga, Sud je odlučio da se proglasi sljedeći slučaj neprihvatljivim smatrajući da ne ispunjava uslove za razmatranje:

- ***Görgün protiv Turske***, (predstavka br. 42978/06), 16 septembar 2014: nizak iznos novčane kazne za predsjednika sindikalnog udruženja značio je da nije pretrpio "značajnu štetu" i da je njegova žalba Evropskom sudu neprihvatljiva;

Navedene tri presude ticale su se sljedećih pitanja:

- ***Szél i drugi protiv Mađarske i Karácsony i drugi protiv Mađarske*** (predstavke br. 44357/13 i 42461/13), 16 septembar 2014: novčanim kažnjavanjem opozicionih poslanika zbog simboličnih protesta za vrijeme zasijedanja parlamenta povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja;

Ovaj slučaj se tiče članova dvije opozicione stranke koji su održali simbolične proteste za vrijeme zasijedanja parlamenta. Podnosioci predstavke u slučaju Szél su držali plakate sa natpisom: „FIDESZ (vladajuća stranka) kradete, varate i lažete” i (prilikom konačnog glasanja o zakonu vezanom za pušenje) „Ovdje radi domaća duvanska mafija“. Podnosilac predstavke u slučaju Karácsony je dovezao ručna kolica puna zemlje pred premijera za vrijeme konačnog glasanja o kontroverznom predlogu zakona o prenosu poljoprivrednog zemljišta. Podnosioci predstavke su kažnjeni za ometanje rada parlamenta novčanim kaznama između 170€ i 600€. Kazne je predložio Predsjednik Parlamenta, i usvojene su na plenaraj sjednici bez rasprave. Podnosioci predstavke su

se žalili da im je ovim kaznama povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja, te da nisu imali nikakvu mogućnost žalbe.

Evropski sud za ljudska prava smatra da, iako je cilj kazne legitiman - a to je zaštita prava drugih članova parlamenta i sprječavanje nereda – ona nije "nužna" u demokratskom društvu. Sud je naglasio da je sloboda izražavanja posebno važna za izabrane predstavnike u demokratskom društvu. Sud smatra da su podnosioci predstavke, članovi opozicije u parlamentu, izrazili svoje mišljenje o javnim pitanjima od najvišeg političkog značaja. Simbolički element u njihovom protestu je važan dio njihovog prava na slobodu izražavanja. Dalje, Sud je naglasio posebnu važnost osiguravanja prava pripadnika nacionalnih manjina i stranaka u parlamentu da izraze svoje mišljenje, i pravo javnosti da ta mišljenja čuje. Sud je dalje primijetio da podnosioci predstavke nisu odložili niti spriječili parlamentarnu raspravu ili glasanje. U konačnom, sud je naveo da su sankcije protiv podnosilaca predstavke nametnute bez rasprave i da Predsjednik Parlamenta nije upozorio podnosioce predstavke.

Budući da podnosioci predstavke nisu imali mogućnost žalbe ili drugi način osporavanja kazne, Sud je utvrdio povredu člana 13, koji propisuje da svako lice čija su prava povrijeđena bi trebalo imati pravo na djelotvoran pravni lijek u skladu s nacionalnim zakonima i postupcima.

- **Görgün protiv Turske**, (predstavka br. 42978/06), 16. septembar 2014: **nizak iznos novčane kazne za predsjednika sindikalnog udruženja značio je da nije pretrpio "značajnu štetu" i da je njegova žalba Evropskom sudu neprihvatljiva;**

Ovaj slučaj se tiče rukovodioca sindikata koji je organizovao proteste protiv reformi socijalnog osiguranja. Posterji koji su promovisali demonstracije su postavljeni na raznim mjestima u Ankari, a opština Ankara je kaznila podnosioca predstavke sa 124 Turske lire (oko 75€) zbog postavljanja postera bez dozvole. Podnosilac predstavke se žalio na tu odluku, ističući da nije učestvovao u postavljanju pomenutih postera, ali je Prekršajni sud u Ankari odbacio njegovu žalbu bez saslušanja. Podnosilac predstavke se zatim žalio Evropskom sudu za ljudska prava.

Evropski sud za ljudska prava je utvrdio da je žalba neprihvatljiva. Prvo, imajući u vidu žalbu o njegovom pravu na slobodu izražavanja, Sud je smatrao da žalbe o kršenju ljudskih prava prvo treba podnijeti domaćim sudovima, prije podnošenja predstavke Evropskom sudu za ljudska prava. Sud je konstatovao da podnosilac nije uložio žalbu koja se tiče njegovog prava na slobodu izražavanja pred prekršajnim sudom ili bilo kojim drugim organom, čak ni implicitno. Umjesto toga, argumenti podnosioca predstavke sudu u Ankari su bili fokusirani na to da on nije imao ništa sa postavljanjem postera. Stoga, žalba da je njegovo pravo na slobodu izražavanja povrijeđeno morala je biti odbačena zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih lijekova.

Podnosilac se takođe žalio da je prekršeno njegovo pravo na pravično suđenje. Međutim, Evropski sud je smatrao da podnosilac predstavke nije pretrpio „značajnu štetu“ što je uslov za razmatranje slučaja. Sud je ponovio da se ovaj kriterijum primjenjuje u slučajevima kada je nivo težine kršenja toliko nizak da ne garantuje razmatranje od strane međunarodnog suda, čak i kada se kršenje ljudskih prava desilo sa čisto pravne tačke gledišta. Odsustvo „značajne štete“ se može zasnivati na kriterijumu kao što je finansijski uticaj stvari u sporu, ili značaj predmeta za podnosioca predstavke. Sud je primijetio da je podnosilac predstavke kažnjen sa 75€, kao predstavnik sindikata. To je mali iznos i nije bilo dokaza da je imao nepovoljan uticaj na finansijsku situaciju podnosioca predstavke. Kazna je bila administrativna i nije evidentirana u krivičnom dosijeu podnosioca predstavke. Štaviše, nije bilo drugih razloga zašto bi se ovaj slučaj razmatrao (na primjer, slučaj je možda mogao pokrenuti pitanje od opšteg značaja – ali to se nije desilo).

Pripremio: Peter Noorlander, direktor Media Legal Defence Initiative, u saradnji sa HRA

Bilteni se objavljuju u okviru projekta "Monitoring novinarskih samoregulatornih tijela u Crnoj Gori", koji finansira Britanska ambasada u Podgorici.
